

Mezioborový klinický doporučený postup pro diagnostiku a léčbu Alzheimerovy nemoci a dalších kognitivních poruch v České republice, dementia friendly společnost

21.10.2024 - | Ministerstvo zdravotnictví ČR

Doporučené postupy pro diagnostiku a léčbu demence.

Demence je získaná porucha kognitivních funkcí, která je natolik závažná, že narušuje běžné denní aktivity, a způsobuje tak omezení soběstačnosti nemocného. Někdy se setkáváme s konceptem ABC demencí, který vyjadřuje, že postižení se týká: A (activity of daily living – běžných denních aktivit), B (behaviour – chování), C (cognition – kognice).

Vedle plně rozvinuté demence se rozeznává mírná kognitivní porucha, která je definována jako postižení alespoň jedné složky kognice bez omezení běžných denních činností.

Syndrom demence se vyskytuje u 5 % lidí nad 65 let a u více než 30 % ve věkové skupině 80+ a není součástí normálního stárnutí.

Za účelem vytvoření konsenzuálního klinického doporučeného postupu v rámci implementace NAPAN vznikla osmičlenná pracovní skupina složená vždy ze dvou zástupců z každé zainteresované odbornosti (v abecedním pořadí geriatrie, neurologie, psychiatrie, všeobecné lékařství), a to se souhlasem, podporou a mandátem od výborů příslušných odborných společností (tedy České geriatrické a gerontologické společnosti ČLS JEP, České neurologické společnosti ČLS JEP, Psychiatrické společnosti ČLS JEP, Společnosti všeobecného lékařství ČLS JEP) a v úzké spolupráci se sekcemi odborných společností (Sekce kognitivní neurologie ČNS ČLS JEP, Gerontopsychiatrická sekce PS ČLS JEP) a s přímou podporou Ministerstva zdravotnictví ČR (Mezioborová a meziresortní pracovní skupina pro koncepční řešení problematiky Alzheimerovy nemoci a obdobných onemocnění (PS PAN)).

Doporučené postupy pro diagnostiku a léčbu demence jsou souborem doporučení pro specialisty z výše jmenovaných lékařských odborností, týkají se pacienta s demencí či mírnou kognitivní poruchou a pečovatele. Klinická doporučení vznikla na základě mezioborového konsenzu a mají za úkol definovat role, kompetence a dostupnost jednotlivých lékařských specialistů, definovat systém diagnostiky a léčby a definovat systém úhrad jednotlivých úkonů a možností předepisovat léky. Obsahují i popis person-centered a cost-effective lékařské péče o polymorbidní pacienty s kognitivní poruchou či popis role center vysoce specializované péče.

Přehledná verze Doporučených postupů bude k dispozici na webu MZCR, na webu ČLS JEP a odborných společností. Plná verze (kniha) vyjde do konce roku 2024.

Dementia friendly ČR

Institut Dementia ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví a Alzheimer nadačním fondem položil základy dementia friendly společnosti v České republice. Projekt má za cíl podpořit rodiny v domácí péči o lidi s demencí a zároveň vést okolí k tomu, aby těmto lidem a jejich pečujícím dokázalo pomoci. Odstartovaly vzdělávací kurzy pro veřejnost, odborníky zdravotních, sociálních i jiných

služeb či státní správu a postupně také vzniká síť tzv. Center paměti, kam se lidé s demencí a jejich blízcí mohou obracet.

Koncept Dementia friendly společnosti prosazuje organizace Dementia od roku 2018. Nyní se tato myšlenka rozšiřuje do dalších regionů. **„Současná společnost není k lidem s demencí a jejich pečujícím vstřícná. Veřejnost často odsuzuje takto nemocné, protože nerozumí jejich chování. Lidé s demencí tak dlouhodobě patří k jedné z nejvíce sociálně vyloučených a stigmatizovaných skupin. To chceme změnit a moc děkujeme všem organizacím, které se k této iniciativě připojují napříč Českem,“** popisuje ředitelka Institutu Dementia Veronika Frühbauer.

Právě prostřednictvím zapojení organizací s lokální působností se společnost v „dementia friendly“ mění v mnoha regionech. Již existující služby se transformují či rozšiřují tak, aby mohly fungovat jako regionální Centra paměti. Tam lidé s demencí a jejich pečující následně čerpají podporu ve formě konzultací či konkrétní odborné pomoci. Podstatné pro přehlednost je také právě jednotné označení těchto poradenských míst. Ve všech okresech je veřejnost může najít pod označením Centrum paměti. Takových center aktuálně funguje 13 ve Středočeském kraji a celkem 20 jich vznikne v ostatních regionech zapojených do projektu ČR jako dementia friendly společnost, financovaného z EU.

Zatímco Centra paměti slouží k tomu, aby byla pomoc v případě onemocnění demencí dostupná pro všechny rodiny, nejen pro ty ve velkých městech, o zlepšení přístupu veřejnosti i pracovníků ve službách či státní správě se zasazují speciální kurzy. Těmi procházejí například policisté, prodavačky, úřednice nebo řidiči hromadné veřejné dopravy. Učí se, jak k lidem s demencí přistupovat a jak s nimi komunikovat, tak, aby napomohli tomu, že řada situací běžného života bude pro lidi s demencí a jejich blízké méně stresující.

Počet lidí s demencí v posledních letech výrazně roste, a to i v celosvětovém měřítku. **„Do roku 2050 očekáváme v Česku výrazné zvýšení aktuálního počtu lidí žijících s demencí. Takový nárůst znamená velký nápor jak na zdravotní, tak sociální péči,“** uvádí Markéta Švejdová, koordinátorka Národního akčního plánu pro Alzheimerovu nemoc a obdobná onemocnění z Ministerstva zdravotnictví. **„Proto je třeba podpořit domácí péči v rodinách. A právě podpora okolí, tedy společnosti, je v tomto ohledu klíčová,“** dodává.

<https://mzd.gov.cz/tiskove-centrum-mz/mezioborovy-klinicky-doporuceny-postup-pro-dagnostiku-a-lecbu-alzheimerovy-nemoci-a-dalsich-kognitivnich-poruch-v-ceske-republice-dementia-friendly-spolecnost>